

Naturhistoriska
riksmuseet

YTTRANDE

Datum
2011-12-05

Dnr
50-811/2011

1(2)

Conny Jacobson

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Yttrande över: Förslag 1 till "Biogeografisk uppföljning – förslag till variabler, indikatorer och datainsamling för delsystem mossor"

Naturhistoriska riksmuseets yttrande

Naturhistoriska riksmuseet anser att förslaget till biogeografisk uppföljning av de behandlade mossorna ger en till största delen korrekt bild av kunskapsläget och att det i stort innehåller ett rimligt förslag till uppföljningsåtgärder. Det finns dock ett antal svagheter, dels när det gäller kunskaperna om arternas förekomster och dels i motiveringen till de föreslagna åtgärderna. Naturhistoriska riksmuseet menar därför att förslaget skulle vinna på ett antal kompletteringar och förtydliganden.

Allmänna synpunkter

Förslaget att inkorporera den information om arterna som finns i de svenska herbarierna är både utmärkt och nödvändig för att ge den kunskapsgrund som behövs för ett långsiktigt uppföljningsarbete.

Ett tveksamt resonemang, som inte nödvändigtvis representerar förslagsförfattarens åsikt, rör grunderna för Naturvårdsverkets prioritering eller ambitionsnivå för vissa av de enskilda arterna. Grunden för prioritering uppges inkludera huruvida en art är svårinventerad eller inte. Även om resonemanget kan förstås ur synvinkeln att resurserna är begränsade är argumentationen helt ovetenskaplig, och därför irrelevant ur biologisk synvinkel.

Ett generellt problem gäller uppföljningen av de arter som man inte kan känna igen i fält och inte får samlas utan tillstånd. Med nuvarande lagstiftning kan man inte få in information om nya (tidigare okända) lokaler för dessa utan att satsa stora resurser på specifika undersökningar av potentiella lokaler. Den som råkar samla in en sådan art i tron att det var något annat begår ju automatiskt ett lagbrott och bör därmed för sin egen skull inte rapportera sådana fynd. Uppföljningen av sådana arter skulle potentiellt bli mer effektiv om insamlingsförbudet bara rörde kända lokaler och den som hittar arterna kan rapportera in dessa utan att riskera straffpåföljd.

Vad som är en "population" ges i förslaget en operativ definition snarare än en biologisk. En biologiskt mer relevant definition skulle naturligtvis kräva större insatser per art. Detta bör påpekas och förklaras.

Generellt bör man notera att sällsynt sexuell reproduktion inte nödvändigtvis är problematisk. Hos långlivade arter som växer i stabila miljöer kan generationstiden vara mycket lång, varför vad vi upplever som sällsynt sexuell fortplantning kan vara fullt tillräckligt.

Naturhistoriska riksmuseet

Postadress:
Box 50007
104 05 Stockholm

Besöksadress:
Frescativägen 40
114 18 Stockholm

Telefon: 08-519 540 00
Telefax: 08-519 540 85
registrator@nrm.se

När det gäller förslag till engångsinsatser under 2012-2013 är en klarare beskrivning av hur kostnaderna uppskattats nödvändig. För de två arter som har lägst kostnader framgår det av förslaget varför de kostar mindre än de andra att undersöka. För övriga arter framgår inte tillräckligt klart av arternas beskrivna förekomster och habitat varför insatserna för dessa arter bör ligga på just de angivna kostnadsnivåerna.

Specifika synpunkter

Bryhnia novae-angliae: De *Bryhnia*-populationer vi har i Europa, liksom de i Sibirien, tillhör arten *B. scabrida*. Artens namn bör därför korrigeras i hela förslaget. *Bryhnia novae-angliae* hör hemma i släktet *Brachythecium* och återfinns troligen i huvudsak i Nordamerika och östra Asien (Ignatov & Huttunen. 2002; Arctoa 11: 245-296; Huttunen et al. 2007. The systematics Association Special Volume Series 71: 117-143). Notera även att om sporkapslar är sällsynta i Sverige finns de hos norska populationer, varifrån spridning kan ske till Sverige.

Buxbaumia viridis: Bör det inte sägas något om förekomst av protonema utan att det bildas sporkapslar?

Dichelyma capillaceum: Denna art finns även i Hälsingland (se Krypto-S), varför utbredningen kanske hellre borde anges som "södra Värmland till Medelpad"?

Encalypta mutica: Denna art kan säkert vara förbisedd även på Ölands alvar och på Gotlands kalkhällmarker.

Hamatocaulis vernicosus: De två varianterna är knappast "genetiska former". Eftersom de inte verkar korsa sig med varandra handlar det om kryptiska arter. Av 164 studerade svenska herbariebelägg har ca. 10% sporkapslar. Även om detta överskattar frekvensen i naturen, p.g.a. selektiv insamling av kapselbärande individ, tyder det på att sporkapslar är "sällsynta" snarare än "väldigt sällsynta".

Meesia longiseta: Under "Utbredningsområde och förekomst i 2 x 2 km-ruta" står det först att samtliga rutor ska undersökas och sedan skrivs det om utslumpade rutor. Om samtliga rutor är inkluderade kan de väl inte vara utslumpade?

Orthothecium lapponicum: På lokalen nära linbanan på Njulla fanns 1997 flera kvadratmeter av arten, alltså knappast en liten förekomst av arten.

Tortella rigens: Arten finns även på många ställen i Södermanlands och Upplands kalkområden (se Krypto-S). Arten är exempelvis vanlig på kalkhällmarkerna på Runmarö i Stockholms skärgård.

Under "5. Befintlig övervakning/uppföljning", 5.1, nämns på ett ställe taigakrokmossa. Är detta korrekt?

Vem som beslutat

Forskningschefen Per Ericson har varit beslutande i detta ärende efter föredragning av Lars Hedenäs.

Per Ericson
Forskningschef

Lars Hedenäs
Förste intendent